

Hodnocení bakalářské práce Ley Roubíkové „Úskalí Descartova dualismu“ (Filosofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2015, 60 str.)

Hodnotitel: Ondřej Švec (vedoucí práce)

Autorka založila svou práci o vnitřních rozporech a celkové neudržitelnosti Descartova ontologického dualismu na srovnání Descartovy doktríny s aristotelským pojetím duše, vůči němuž se sám Descartes vymezuje, a které tak tvoří vhodné pozadí pro celkové upřesnění jak Descartovy originality, tak i nových nesnází, které v souvislosti s jeho protikladem nehmotné duše a čistě rozprostraněného těla vznikají. Předložená komparativní studie je relevantní zejména tam, kdy autorka odlišuje Descartovu „*reálnou* distinkci mysli a těla“ od hylemorfického pojetí, podle nějž lze tělo jako látku a duši jako formu oddělit pouze v *abstrakci*, neboť každý jedinec existuje pouze jako nerozdělitelná jednota obou těchto aspektů, které ne ním lze rozlišit. Autorka v této souvislosti správně shrnuje významnou pasáž spisu *O Duši* (412a-412b): „Aristoteles tedy nepředpokládá schopnost samostatné existence jedné, či obou složek a tím činí z jejich rozdělení pouze abstraktní rozlišení původní jednoty, která nevyvolává otázku po společném působení.“ (str. 15)

Jestliže je však tato interpretace Aristotela správná, není příliš jasné, proč ve stejném odstavci autorka píše: „(...) hylemorfismus je založen na společném provázání těla a duše a jejich vzájemné závislosti. Podobně jako pozdější integrační dualismus tak považuje za primární stav lidské bytosti **složeníu obou substancí** (zvýraznil O.Š.), nikoliv pouze samotnou duši.“ (str. 15) Zdá se mi, že toto shrnutí není právo originalitě hylemorfismu v porovnání s integračními snahami dualistů. Něco jiného je tvrdit, že duše a tělo jsou jednotou látky a formy, něco jiného je snažit se o nalezení propojení mezi dvěma odlišnými substancemi. Copak Aristoteles považoval duši nebo tělo za substancí?

Z celkového hlediska lze ocenit, že autorka prostudovala a shrnula i méně známé pasáže Descartova díla týkající se reálné distinkce, zejména příslušná místa Descartova pozdního spisu *Vášeň duše*, a také *Námitky* oponentů *Meditací* a Descartovy *Odpovědi* na ně.

Dobře vystavěná je též autorčina kritika dualismu: „Fakt, že můžeme myslet jednu složku bez druhé, se totiž nezdá být dostačujícím podkladem pro tvrzení, že se jedná o složky na sobě reálně nezávislé a figurující jako dvě samostatné formy existence. Naopak je možné, že odlišnost obou složek plyne z našeho vlastního pojetí substancí a je tudíž obsažena pouze v naší chápavosti.“ (str. 39)

Během obhajoby by autorka mohla zodpovědět, jaké vlastní pojetí vztahu mysli a těla zastává, zda samotný problém interakce mezi myslí a tělem chápe jako pseudo-problém

či závažnou filosofickou otázku a zda lze podle ní něco z Descartova rozvrhu zachovat jako inspiraci pro dnešní traktování těchto nesnadných otázek.

Vzhledem k výše uvedenému navrhuji práci k obhajobě s hodnocením „výborně.“

V Tokiu, 19.5.2015

Ondřej Švec